

24
ROČNÍK 12

4. dubna 2003

V ČÍSLE:

Japonský germanista na UP • Rektorka UP se setkala se studenty • Na aktuální téma: Ministryně školství odpověděla – Odbory iniciativu podporují – AS FF UP vybízí k protestním akcím • Rozhovor s prof. P. Kostou • Diskuse, názory, ohlasy • Studentská rubrika

V pátek 21. 3. se v klubu Sidia uskutečnil Rekreaflám 2003, který s podtitulem „Šaty dělá člověka“ pořádali již tradičně studenti 3. ročníku Katedry rekreologie FTK UP. Součástí programu byla vystoupení jednotlivých ročníků, která představovala odívání v průběhu čtyř ročních období.

Další informace přinášíme na str. 7.

-red-, foto -kš- ▶

Akademický senát Filozofické fakulty UP vybízí k účasti na protestních akcích

■ V aule FF UP jednal 2. 4. 2003 Akademický senát Filozofické fakulty. Zmíněné rokování, jehož hlavním bodem byla zhoršující se finanční situace zmíněné fakulty a nedostatečné financování vysokého školství vůbec, bylo také setkáním s akademickou obcí. V závěru jednání, po hojně diskusí AS FF UP schválil (12/4/0) tyto závěry:

1. Pro rok 2004 je nutné zajistit snížení stále rostoucího podílu odvodů Filozofické fakulty UP pro

Právnickou fakultu UP čeká půl roku tvrdé práce

■ I přes stanovisko rektorky UP, otevřený dopis studentů PF UP a petici jejich absolventů trvá akreditační komise na omezení akreditace studijního programu „Právo a právní věda“ se studijním oborem „Právo“. S ohledem na stav přijímacího řízení pro akademický rok 2003/2004 a především pak na to, že UP musí požádat o reakreditaci výše uvedeného studijního programu, MŠMT ČR sice vydá rozhodnutí v souladu se stanoviskem akreditační komise, ovšem s účinností od 1. 11. 2003. Jak se 26. 3. 2003 před akademickou obcí PF UP vyjádřil její děkan dr. M. Malacka, příslušným rozhodnutím ministerstvo na jedné straně respektuje doporučení akreditační komise, na druhé straně lze prodlouženou lhůtu vnímat i jako jistou snahu o reflexi objektivního stavu na PF UP. *Právnické fakultě UP se zatím nepodařilo prokázat pozitivní trendy vývoje*, konstatoval děkan ve své řeči a dodal, že prodloužená lhůta, jež skončí s prvním listopadem, je finální dobou, během níž PF UP musí dostát akreditačním kritériím. Do listopadu tedy musejí být především ukončena všechna probíhající doktorská a habilitační řízení (nyní je na PF UP 11 profesorů a docentů při úvazku 1.0; ne všichni však z oboru právo). Děkan PF UP neopomněl zdůraznit nutnou publikační činnost v časopisech s impaktovaným faktorem a nastínil restrukuralizaci kateder.

Dokončení na str. 2

centrální jednotky UP. Akademický senát Filozofické fakulty UP proto bude podporovat všechny aktivity děkana FF UP usilující o změnu nynější metodiky dělení státní dotace na UP.

2. AS FF UP konstatuje, že **přezíravé společenské ocenění vzdělání v České republice u politických elit trvá. Důsledky toho jsou mj. limitovaný přístup mladé generace k vysokoškolskému vzdělání a nedůstojné zivoření vysokých škol. Domnívá se, že je třeba důrazně podpořit Českou konferenci rektorů a Radu vysokých škol při vyjednávání o radikální změně nynějšího stavu. Vyzývá proto akademickou obec Filozofické fakulty UP, aby se zúčastnila protestních akcí, které připravuje hnutí vysokoškolských pedagogů *Počítejte s námi!* společně s odbory v době přijímacího řízení na vysoké školy v červnu 2003. Zároveň se obrací na akademické senáty ostatních fakult UP, aby rovněž zvážily možnosti veřejných protestních vystoupení.**

-map-

Prohlášení Akademického senátu Přírodovědecké fakulty UP k útoku na Irák

Motto: „Spravedlnost je nejkrásnější ozdoba lidského konání.“

Avicenna

Akademický senát Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci se znepokojením konstatuje, že pro odzbrojení zločinného režimu Saddáma Husajna nebyly využity všechny dostupné mírové prostředky. Jako zástupci instituce šířící vzdělanost, kulturu, porozumění a ideje humanismu odmítáme útok Spojených států amerických a dalších států na Irák. Odmítáme tento útok, který je veden v rozporu s mezinárodním právem a vůlí Organizace spojených národů. Apelujeme na vládu České republiky, aby demokraticky respektovala mínění většiny občanů České republiky a vyvarovala se jakékoli případné účasti České republiky na nelegitimní agresi proti Iráku, která již teď přivodila utrpení a smrt mnoha nevinných a bezbranných lidí. Vyzýváme zároveň zástupce všech ostatních vysokých škol a akademických institucí v České republice, aby se připojili k našemu prohlášení, a dali tak zaznít hlasu vzdělání, moudrosti a spravedlnosti.

V Olomouci 26. března 2003

Pracovníci Lékařské fakulty UP se zapojili do soutěže o financování z 6. rámcového programu EU

■ Jedna z prvních informací o zapojení vědeckých pracovníků a pracovníků UP do 6. rámcového programu EU se týká integrovaného mezinárodního projektu *Post-genomic approach for the improvement of prevention, diagnosis and treatment of sarcoidosis and Crohn's disease (Prevence, diagnostika a léčba sarkoidózy a Crohnovy nemoci v postgenomové éře)*, který byl v nedávných dnech podán do soutěže. Na projektu, do nějž se zapojilo 36 účastníků z řady evropských zemí (Recko, Itálie, Polsko, Rakousko, Velká Británie, Německo, Izrael aj.), participují také **doc. M. Petřek, CSc., z Ústavu imunologie LF UP společně s prof. V. Kolkem, DrSc., z Klíničky respirační medicíny a tbc FNO a LF UP.** Dalšími českými

účastníky projektu jsou LF UK Plzeň a Veterinární výzkumný institut v Brně. Koordinátorem projektu je prof. J. Ikonomopoulos z Agricultural University of Athens.

Doc. M. Petřek je rovněž účastníkem dalšího mezinárodního projektu, který byl podán do soutěže 6. rámcového programu EU pod názvem *Web-based Specimen Storage* (volně: *Banka výzkumných vzorků na internetu*). Jedná se o přípravnou fázi projektu, jehož cílem bude sjednotit výzkumné aktivity v oblasti plicních zánětlivých nemocí. Na tomto projektu se podílí celkem 21 účastníků z Německa, Velká Británie, Izraele, Švédska, Holandska, Polska, Švýcarska, Rakouska, Itálie a Belgie.

-red-

Děkan Filozofické fakulty UP
vyhlašuje soutěž

Student a věda 2003, sekce lingvistika.

Termín odevzdání soutěžních příspěvků (na sekretariátu Katedry bohemistiky FF UP): **16. dubna 2003.**
Datum konání studentské konference: 23. dubna 2003.

Koordinátoři soutěže (sekce lingvistika): PhDr. B. Bednaříková, Dr. Mgr. O. Bláha, Mgr. M. Vepřek.
-ffup-

TUL 50

Katedra českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty Technické univerzity v Liberci zve na čtvrtou konferenci o odborném stylu a terminologii s názvem **TERMINA 2003**, pořádanou v rámci oslav 50. výročí existence vysokého školství v Liberci, na téma *Odborná komunikace, vývoj a studium za 10 let trvání České republiky*.

Datum: **27.–28. 5. 2003.**

Místo: Areal TU v Liberci-Harcově, konferenční blok „M“.

K účasti a aktivnímu vystoupení na naší konferenci jsou tradičně zváni odborníci z akademických i oborových pracovišť, redaktoři odborného tisku a nakladatelství, zájemci o diskusi k perspektivám oboru terminologie a odborného stylu po vstupu Česka do Evropské unie.

Předběžnou přihlášku (v elektronické nebo písemné formě), v níž laskavě uvedete téma svého vystoupení (rozsah od 5 do 30 minut), požadavek na nocleh a přesnou zpáteční adresu, zašlete **do 18. 4. 2003.**

Kontaktní adresa: doc. M. Zemlička, Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta TU, Sokolská 8/113, 460 01 Liberec, e-mail: milan.zemlicka@vslib.cz, tel.: 485 354 241.

-tu-

Veletrh neziskových organizací

Pod patronací bývalého prezidenta ČR V. Havla organizuje Studentské fórum (www.sforum.net) 19. 6. 2003 v Národním muzeu v Praze **Veletrh neziskových organizací**. Je zaměřen na nevládní organizace působící mj. v oblasti vzdělávání, dobrovolných aktivit, rozvoje lidských zdrojů, lidských práv, ochrany životního prostředí a politické angažovanosti.

-red-

Přednáška o alternativním školství

V Uměleckém centru UP (učebna č. 112) bude **10. 4. 2003** od 13. 15 hod. hovořit dr. T. Zuzák (Švýcarsko). Přednášku s názvem *Hudba jako sociální umění na waldorfské škole* pořádá Katedra hudební výchovy PdF UP.

-red-

Placené kurzy na FF UP

Katedra teorie a dějin dramatických umění Filozofické fakulty UP pořádá následující placené kurzy:

- **11.–12. 4. 2003:** *Co je to film? Co je to filmová věda?*
- **25.–26. 4. 2003:** *Co je to divadlo? Co je to divadelní věda?*

Začátky: pá – od 12 hod., so – od 8.15 hod.

Místo konání: Umělecké centrum UP, filmový sál, 3. patro.

Kurzy jsou určeny především zájemcům o studium filmové a divadelní vědy jakož i širší veřejnosti.

-red-

Nabídka práce

Základní škola Mikulovice, okres Jeseník, přijme od září roku 2003 kvalifikované učitele s aprobacemi anglický jazyk, tělesná výchova, zeměpis, občanská výchova. Je možno získat obecní byt.

Nabídky na tel. 584 429 081, pí Měkynová, e-mail: mekynova.zsmikulovice@jes.cz.

-red-

Vejdovského olomoucký vědecký den

■ Dne 29. 3. 2003 uspořádala Oční klinika LF UP a FN v Olomouci IV. Vejdovského olomoucký vědecký den. Odborné setkání proběhlo pod záštitou České vitreoretinální společnosti a České oftalmologické společnosti. Symposium je koncipováno monotematicky a dlouhodobě se věnuje problematice chorob sítnice a sklivce. Na tři roky dopředu jsou vypsána nosná témata, kterým budou věnována vědecká setkání v jednotlivých letech.

Vědecké jednání letošního symposia se soustředila na tato témata: *Zánětlivá onemocnění sítnice a cévnatky (uveitidy)*. Úvodní přednášku přednesla doc. Řihová (Praha) a zdůraznila, že z praktického pohledu oftalmologa je nejdůležitější určení diagnózy nitroočního zánětu, zda se jedná o infekční, či neinfekční onemocnění. Z toho vyplývá další vedení léčby, podle jejího efektu pak stanovení konečné prognózy. Významnou klinickou jednotkou v této oblasti jsou maskující syndromy, které se často klinicky manifestují jako vitritida nebo zadní uveitida. Správná diagnóza a léčba, zvláště u maligních maskujících syndromů (lymfóm, leukémie, nádorová metastatická infiltrace), může zachránit nejen vizi, ale i život pacienta. Zajímavou přednášku přednesl prof. Strmeň (Bratislava) na téma syfilitické uveitidy – onemocnění, které se všeobecně pokládalo za vymýcené, se začíná objevovat znovu. Prim. Feurmannová (Hradec Králové) přednesla sdělení *Specifická chorioretinitis* – rovněž oční postižení při TBC bylo považováno za minulost a je třeba na specifický oční zánět myslet i dnes. Dalším nosným tématem byla *Retinopatie nedonošených dětí (ROP)* – problematika velmi závažná, neboť retinopatie nedonošených, postihující zejména nedonošené děti, se nejvíce podílí na slepotě u dětí. Úvodní souborný referát přednesla prim. Válková (Ostrava), která zdůraznila, že vzhledem k četným

možným komplikacím souvisejícím s úvodní nezalostí je nutné pečlivě sledování této ohroženější skupiny populace v předškolním věku, a to v jiném harmonogramu než u ostatních dětí stejného věku. Dr. Gbelcová (Olomouc) ve své přednášce poukázala na skutečnost, že v kategorii novorozenců nad 35. týden nezjistili ani u ventilovaných dětí ani jeden případ ROP, naopak mezi 72 vyšetřovanými dětmi narozenými do 28. týdne se ROP vyskytla u 67 z nich, což je celých 93,1 %. Dále zdůraznila, že prognóza dobrých zrakových funkcí nedonošených dětí jde ruku v ruce s prognózou celkového psychomotorického vývoje dítěte, závisí nejvíce na stupni nezralosti v době porodu a s postupujícími pokroky v neonatologii se posunuje do stále nižších hmotnostních kategorií dětí. Posledním nosným tématem byla *Centrální serózní chorioretinopatie (CSCHR)*. Dr. Chrapek (Olomouc) ve svém úvodním souborném referátu poukázal na fakt, že úspěšná konzervativní terapie centrální serózní chorioretinopatie neexistuje. Za zmínku stojí, že kortikosteroidy, dříve používané ke konzervativní terapii, se dnes k užití vůbec nedoporučují, poněvadž v odborné literatuře přibývá sdělení, která dokládají, že CS CHR může být celkovým či retrobulbárním podáním kortikosteroidů vyprovokována. Ve své další přednášce dr. Chrapek prezentoval výsledky prospektivní, dvojitě slepé studie prováděné na olomoucké oční klinice, která zatím neprokazuje příznivý vliv podávání tripranolu na léčbu centrální serózní chorioretinopatie. Dr. Sosna (Praha) prezentoval soubor 151 nemocných s tímto onemocněním (jeden z největších publikovaných souborů ve světě) léčených za posledních 50 let na očním oddělení Thomayerovy FN. V posledním bloku přednášek – *Varia sítnice* odeznělo několik velmi dobře zpracovaných kazistik, které vhodným způsobem oživily program symposia.

Celkem bylo předneseno 21 přednášek s bohatou diskuzí, z toho sedm z olomoucké Oční kliniky LF UP a FNO. Vědeckého dne se zúčastnilo přes 350 oftalmologů z celé republiky a Slovenska, 15 firem zde vystavovalo své produkty. Děkuji Ing. J. Pourovi a J. Hýbnerové z Konferenčního servisu UP, dr. Chrapkovi a ostatním pracovníkům Oční kliniky LF UP a FNO za bezchybné organizační zajištění symposia, které nemalou měrou přispělo ke zdárnému průběhu *IV. Vejdovského olomouckého vědeckého dne*.

Doc. J. Řehák, CSC.,
přednosta Oční kliniky FN a LF UP

Návštěva japonského germanisty

■ Ve středu 19. 3. navštívil Katedru germanistiky FF UP prof. Hiroshi Matsuoka z tokijské Hitotsubashi univerzity. Ač absolvoval studium německé literatury na univerzitě zahraničních studií v Tokiu, věnuje se již několik let metodice výuky japonštiny. Jeho učebnice *Japonština pro každého*, kterou vytvořil s týmem spolupracovníků, je v současné době nepoužívanější učebnicí tohoto jazyka. Další oblastí zájmu prof. Matsuoky se stala didaktika jazyků, především didaktika Jana Amose Komenského.

Jak tyto informace souvisejí s olomouckou germanistikou? Prof. Matsuoka našel v lednu tohoto roku mezi knižními novinkami univerzitní knihovny v Tokiu komentovanou bibliografii učebnic němčiny v českých zemích *Deutsche Sprachbücher in Böhmen und Mähren vom 15. Jahrhundert bis 1918* autorů H. Glückla, H. Klatteho, V. Špácila a L. Špácilové (o jejím vydání informoval *Žurnál UP* č. 18), která vznikla v rámci společného projektu Katedry germanistiky FF UP a Univerzity Bamberk. Prof. Matsuoka se proto rozhodl, že skutečnou studijní cestou do Muzea Komenského v Přerově a bude zde studovat některé starší učebnice němčiny uvedené v bibliografii. Součástí jeho pobytu byla také schůzka s doc. L. Špácilovou z Katedry germanistiky FF UP, spoluautorkou bibliografie. Prof. Matsuoka projevil nevšední zájem o metodu výuky němčiny v našich zemích do roku 1918, zajímal se hlavně o to, do jaké míry byly při tvorbě učebnic uplatněny Komenského zásady, a o zprostředkující metodu, která navazuje na starší tradice výuky cizích jazyků.

-red-

▲ Jednou z mnoha akcí právě ukončených Dnů francouzské kultury v Olomouci bylo regionální kolo soutěže ve zpěvu s názvem „*Francouzská píseň*“, které se uskutečnilo v Kapli Uměleckého centra UP 26. 3. 2003.

-red-, foto -tj-

Právnickou fakultu UP...

Dokončení ze str. 1

V průběhu setkání zazněla i známá informace, týkající se charakteristiky vysoké školy. *Vysokou školu nedělá jen kvalitní výuka, stejně tak důležitou roli hraje vědeckobadatelská činnost. Konečnou právě vědeckou činností se vysoká škola odlišuje od středních či vyšších odborných škol*, zdůraznila rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., která se setkání účastnila. V tomto smyslu je víc než potřebné, aby i Právnická fakulta UP do budoucna nabízel doktorův studijní program, aby i na ní probíhala rigorózní řízení. Proděkan pro vědu a výzkum PF UP doc. J. Blažek, CSc., apeloval v této souvislosti na mladé pracovníky, aby se více zapojovali do projektů a aby více sil věnovali žádostem o granty.

Posluchači PF UP se pak dotazovali na své možnosti, jak fakultě pomoci, zajímali se, jak mohou ze svých pozic situaci ovlivnit. Praktické důsledky neudělení reakreditace děkan PF UP stejně jako i rektorka UP zatím analyzovat nechťeli. Situaci trefně vystihla slova děkana PF UP, která v sále PF UP zněla zhruba v duchu doporučení „nevzdalovat se v těchto chvílích od záchranného člunu...“

M. Hronová

VI. olomoucké dermatologické přednáškové odpoledne

■ Dne 21. 3. 2003 se konalo v hotelu Zámek ve Velké Bystrici v Olomouci VI. olomoucké dermatologické přednáškové odpoledne. Bylo koncipováno jako vědecká a edukační akce, prezentující aktivitu olomoucké dermatovenerologické kliniky a zároveň poskytující informace dermatologům z terénu, především pracujících v nestátních zdravotnických zařízeních. V první části programu odezněly přednášky mimo olomouckých pracovníků věnované problematice komplikací léčby terbinafinem a problematice aktuální na začátku jara (toxické a alergické reakce způsobené rostlinami). Přednášky pracovníků kliniky byly věnovány následujícím tématům: zevní léčbě ichtamolem, problematice dermatotropních účinků řezných kapalin používaných v průmyslu, problematice léčby androgenetické alopecie, výsledkům klinické studie s kortikoidním přípravkem triamcinolon a dále dvěma kasuistickým sdělením. Z uvedených přednášek vzbudila

pozornost zejména přednáška věnovaná problematice léčby androgenetické alopecie, která podala informaci o spolupráci klinického týmu s partnerem z ČR i USA (Univerzita San Diego). Zájem o uvedenou problematiku vyústil v bohatou diskusi.

V programu přednáškového odpoledne bylo také sdělení uvádějící výskyt venerických infekcí v olomouckém kraji v roce 2002, resp. srovnání s předchozími roky. Letošní olomoucké dermatologické odpoledne bylo pořádáno za podpory šesti spolupracujících farmaceutických firem, které rovněž podaly účastníkům informace o svých nových lécích. Přednáškového odpoledne se zúčastnilo 71 lékařů pracujících v oboru dermatovenerologie i mimo něj z Olomouckého a Moravskoslezského kraje.

Doc. M. Buček, CSc., přednostka
Kliniky chorob kožních a pohlavních LF UP a FNO

Čeští a slovenští myriapodologové se opět setkali

■ Myriapodologové – to jsou lidé, kteří se zabývají stonožkovic (latinsky Myriapoda, tj. skupina bezobratlých živočichů, kam patří stonožky, mnohonožky, stonožky a drobnušky). Jejich setkání proběhlo pod záštitou Katedry ekologie a životního prostředí PrF UP v Olomouci a Ústavu půdní biologie AV ČR v Českých Budějovicích ve dnech 26.–28. 3. 2003 na naší univerzitě. Pokračovalo tak v nedlouhé tradici setkávání, navazující na první workshop konaný v roce 2000 v Českých Budějovicích a následující v Banské Štiavnici.

Cílem těchto setkání je navzájem se informovat o výsledcích probíhajících výzkumů či výzkumů ukončených, o současných hlavních oblastech myriapodologického bádání (nejen) v našich zemích, využít setkání ke konzultacím, neformální diskusi a navození spolupráce s ostatními pracovníky z obou zemí. Pro studenty věnující se těmto skupinám je také velmi důležitá osobní zkušenost s přednesením vlastního referátu před odbornou veřejností, navíc se jim následná publikace může hodit například při přijímacím řízení do doktorského studijního programu. Letošního setkání se zúčastnilo pět slovenských a osm českých výzkumníků z akademických i univerzitních pracovišť z Prahy, Českých Budějovic, Olomouce, Bratislavy, Zvolena a Košic.

Během středy si vědci i studenti prohlédli Olomouc a vylekli zprávu o „12th International Congress on Myriapodology“, který se konal loni v srpnu v Jihoafrické republice. Další den byl zahájen úvodní přednáškou dr. Tajovského (na snímku v popředí), která tematicky shrnovala dosavadní znalosti o stonožkách a mnohonožkách v CHKO Litovelské Pomoraví. Z počtu druhů a hlavně počtu studovaných lokalit jednoznačně vyplývá, že Litovelské Pomoraví patří v současné době mezi myriapodologicky nejlépe prozkoumaná území ve střední Evropě.

Ve čtvrtek pak po celý den probíhaly přednášky a odborné diskuse, rozdělené do tří sekcí. V první se řešily otázky spojené s taxonomickými problémy při determinaci a studiu faunistiky a také zde zazněly referáty oznamující první nálezy některých druhů stonožek a drobnušek, dosud z území obou republik neznámých. Další sekce s názvem „Ekologie společenstev“ byla obsazena nejvíce. Autoři zde

seznamovali ostatní s ekologickými parametry společenstev mnohonožek a stonožek různých biotopů od jeskyň východních Karpat přes různá krasová území až po pražské stromové dutiny.

Poslední sekce se pak věnovala myriapodům z narušených území. Stonožky i mnohonožky jsou totiž vhodné modelové skupiny pro biomonitoring – sledování změn v přírodním prostředí. Proto se využívají např. pro zjištění dopadu povodní na půdní faunu a její následný rozvoj či pro rychlost oživování (revitalizace) hnědouhelných výsypků.

Setkání bylo završeno páteční exkurzí do Litovelského Pomoraví, kde kolegové ze vzdálenějších konců našich republik mohli obdivovat lužní les, rákosové mokřady či krasové Mladečské jeskyně.

Další, čtvrté setkání proběhne za (již pravidelných) 18 měsíců, tentokrát opět na Slovensku, v Bratislavě.

Mgr. I. H. Tuř, Ph.D., PrF UP, foto -tj-

Přednášky pro jazykovědce na FF UP

■ Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení ČR a Katedra bohemistiky FF UP byly organizátory dvou přednášek PhDr. M. Nábělkové, CSc., z Jazykovědného ústavu L. Štúra SAV v Bratislavě s názvy *Vědný obor, nepřijemný vítr: K jednému česko-slovenskému adjektivnému diferencnému javu a Ke dveřím riebe se mej. Bibličtina na Slovensku v 20. storočí*. Přednášky s úvodním slovem prof. M. Komárka, DrSc., se uskutečnily na FF UP 25. a 26. 3. 2003.

-red-

Setkání studentů s rektorkou UP

■ Ve středu 26. 3. se uskutečnilo další z pravidelných setkání rektorky UP prof. J. Mačákové se studenty. Setkání proběhlo v příjemné a uvolněné atmosféře za účasti zástupců studentů z většiny fakult UP. Kromě jejího Magnificence se setkání zúčastnila i prorektorka pro záležitosti studentů doc. L. Ludíková.

Debaty začala již tradičním tématem – diskusním fórem na internetových stránkách univerzity. Shodli jsme se s paní rektorkou na tom, že fórum v současné podobě neplní svou původní zamýšlenou funkci a v množství nevážných příspěvků se dotazy a připomínky ztrácejí. Dohodli jsme se, že téma diskuse bude jasně určeno s tím, že pro diskusi „nevážnou“

budou poskytnuty odkazy na jiné diskusní servery a univerzitní diskuse bude moderována. V návaznosti na toto téma se mluvilo i o podobě webových prezentací UP, která podle studentů působí možná příliš nepřehledně a nemoderně. Paní rektorka požádala studenty o příspěvky do rubriky „Studenti“, kde by se měly shromažďovat odkazy na studentské spolky na univerzitě a také aktuální o studentském dění.

Dále nás paní prorektorka Ludíková seznámila s některými chystanými změnami kolejního řádu. Jedná se například o konec možnosti platby v hotovosti,

Dokončení na str. 4

Stručně

Ve středu 26. 3. 2003 se na CMTF UP sešla akademická obec fakulty k tradičnímu setkání s děkanem, proděkanem i senátory CMTF UP.

Vydavatelství UP spolu s autorkou RNDr. J. Talašovou, CSc., srdečně zve na „křest“ nové knihy *Fuzzy metody vícekritériálního hodnocení a rozhodování*, který se uskuteční dne 9. 4. 2003 ve 14 hod. v zasedací místnosti IC.

Dne 8. 4. 2003 se v kapli Božího Těla v 18 hod. uskuteční *diplomový koncert posluchačky PdF UP (hudební výchova, anglický jazyk) E. Kotíkové*.

Spolek lékařů ČLS J. E. Purkyně v Olomouci je spolupořadatelem další *pracovní schůze*, která proběhne 11. 4. v klubovně Vlastivědného muzea v Olomouci v 15 hod.

-red-

Doktorský studijní program na Ústavu imunologie LF UP

Ústav imunologie Lékařské fakulty UP v Olomouci (pracovní skupina doc. Petřeka) obsadí (od září 2003) 1–2 místa v doktorském studijním programu (Ph.D.).

Tematické okruhy (příklady konkrétních témat – viz publikace doktorandů): Imunologie zánětlivých nemocí – chemotaktické cytokiny; Imunogenetika – HLA, polymorfismy cytokinů, transplantace. Metody (výběr): molekulární biologie (RT-PCR, PCR-SSP, sekvenování, microarray), biostatistika, imunochemie (ELISA) a buněčná imunologie vč. kultivace buněk.

Zapojení do grantových projektů (možná odměna ke stipendiu, které je t. č. 6 000 Kč), stáž v zahraničí (ve spoluprac. laboratořích: Londýn, Imperial College of, Brusel, École de Santé Publique, Graz, Karl Franzens Univ., Utrecht, St. Antonius Hospital), vybavené laboratoře, mladý a mezinárodní kolektiv, VŠ koleje včetně sportovišť.

Vybrané publikace skupiny (podtržení první autoři jsou doktorand):

Petek M et al. (2000): *CC chemokine receptor polymorphism in Czech patients with pulmonary sarcoidosis*. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine* 162: 1000-03.

Petek M et al. (2002): *CC and C chemokine expression in pulmonary sarcoidosis*. *European Respiratory Journal* 20: 1206-12.

Hutyrova B et al. (2002): *Interleukin-1 Gene Cluster Polymorphisms in Sarcoidosis and Idiopathic Pulmonary Fibrosis*. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine* 165: 148-51.

Mrazek F et al. (2002): *Expression of the chemokine PARC mRNA in bronchoalveolar cells in sarcoidosis*. *Immunology Letters* 84: 17-22.

Gibejova A et al. (2003): *Expression of Macrophage Inflammatory Protein (MIP)-3beta/CCL19 in pulmonary sarcoidosis*. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine* (in press, electronic publication ahead of print: www.ajrccm.org – doi: 10.1164/ajrccm.200205-4870C

Informace podá doc. M. Petřek, tel.: +420 58 844-2285, e-mail: petrekm@fnol.cz.

Příhlásky se přijímají do 31. 5. 2003 na Děkanátě LF UP, tř. Svobody 8, 771 26 Olomouc.

-úí-

Finanční sbírka na pomoc Iráku

Na základě výzvy Mezinárodního výboru Červeného kříže, jehož delegáti působí přímo v Iráku, vyhlásil Český červený kříž finanční sbírku na pomoc postiženým v probíhajícím ozbrojeném konfliktu.

Obrácíme se proto na všechny, jež jsou ochotni finančně podpořit pomoc obětem války. Název účtu: FOND HUMANITY ČČK, Banka: KB Praha 1, účet: 10030-7334-011/0100, VS 200. Přispět můžete též hotově v olomouckém ČČK, Sokolská 32.

Dr. M. Jukl

Ministryně odpověděla

Dne 10. 3. 2003 byl ministryní školství a Vládě ČR odeslán otevřený dopis *Počítejte s námi!* s více než 1 300 podpisy vysokoškolských pedagogů, profesorů, docentů a asistentů, kteří v něm vyjadřují nespokojenost s mzdovou a personální situací na českých vysokých školách a odhodlanost přistoupit k dalším – radikálním protestním akcím.

V průběhu minulého týdne zaslala ministryně školství JUDr. P. Buzková signatářům otevřeného dopisu odpověď, kterou přetiskujeme v plném znění:

Vážený signatáři výzvy „Počítejte s námi!“,
děkuji vám za doručení vaší výzvy podepsané nezanebatelným množstvím akademických pracovníků některých veřejných vysokých škol v naší zemi.

Z obsahu a dílce vaší výzvy je zřejmé, že mi předkládáte tři základní požadavky: okamžité radikální navýšení vašich mezd; projev politické vůle, který by jasně deklaroval brzkou nápravu současného stavu, a konečně jasný závazek k takovému jednání s vysokými školami (prostřednictvím Rady vysokých škol a České konference rektorů), které zřetelně stanoví nárůst ohraničených mzdových prostředků v následujícím akademickém roce, jejichž stratifikace musí začínat na minimální mzdě odborného asistenta.

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

O reakci na odpověď ministryně školství jsme požádali jednoho z představitelů iniciativy *Počítejte s námi!* Mgr. P. Bilík:

Mgr. P. Bilík: Pokouší-li se paní ministryně problém nedostatečného mzdového ohodnocení vysokoškolských pedagogů, které je zapříčiněno chronickým podfinancováním veřejných vysokých škol, opětovně marginalizovat očekávaným poukazem na rozdíl v hospodaření jednotlivých fakult, pak je na místě parafrázovat toto sdělení následovně: Není tajemstvím, že minulá vláda i současná vládní politika přivedly do nedůstojné pozice, která často hraničí s existenční krizí, učitele **všech stupňů českých škol** a důsledky tohoto stavu ponese česká společnost ještě dlouhá léta.

Z následujícího textu dopisu vyplývá, že si paní ministryně dobře uvědomuje propast mezi vládními sliby, kterými se řada pedagogů v minulých letech ke své škodě řídila, a realitou. Jsme rádi, že se nám dostává dalších ujištění o snaze situaci zlepšit. Jelikož je však zřejmé, že ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nemá v současné vládě dostatečnou váhu, podporíme požadavky vzešlé v posledních týdnech z ČR a VOS (6 % HDP do školství, pětimiliardové navýšení dotace pro VVŠ) vlastním způsobem, v koordinaci se všemi organizacemi a institucemi, jež nám vyjádřily podporu. V jednání je termín protestního shromáždění vysokoškolských pedagogů, kde se v otevřené diskusi s paní ministryní rádi setkáme.

-red-

Podle platného zákona o vysokých školách se odměňování pracovníků vysoké školy řídí vnitřním mzdovým předpisem vysoké školy, který schvaluje akademický senát vysoké školy. Jinak řečeno, výše platů na vysoké škole je určována vysokou školou samotnou, nikoli ministerstvem. Proto jednání o změně výše platů vedou akademičtí pracovníci a jejich odborové organizace s vedením univerzit a fakult. Jisté je vám též známo, že financování našich veřejných vysokých škol je vícezdrojové a že celkové příjmy akademických pracovníků se proto neodvozují pouze od výše státní dotace, ale jsou závislé také na schopnosti konkrétních vysokých škol či jejich fakult využívat dalších zdrojů příjmů a rozumně s nimi hospodařit. Není tajemstvím, že některé školy, resp. fakulty si v tomto ohledu vedou daleko lépe než jiné.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) dlouhodobě jedná s reprezentací vysokých škol – Českou konferencí rektorů (ČKR) a Radou vysokých škol – o problémech financování veřejných vysokých škol. V současné době se chýlí k závěru práce na společném projektu MŠMT a ČKR s názvem „Rozvoj veřejných vysokých škol – finanční podmínky a předpoklady“. Jsem přesvědčena, že výstupy tohoto projektu budou využity již při sestavování rozpočtu na rok 2004.

Odborové svazy ve školství: koordinace protestních akcí

Výraznou podporu získal otevřený dopis *Počítejte s námi!* na společném jednání zástupců Vysokoškolského odborového svazu (VOS) a Českomoravského odborového svazu pracovníků školství (ČSMOS PS) 27. 3. 2003. Jak potvrdil P. Bilík, jeden z iniciátorů otevřeného dopisu, podařilo se tak snad vůbec poprvé ustavit jednotnou číselně vyjádřenou podmínku, za kterou stojí všechny úrovně českého školství. Je to první podobný signál společného postupu a koordinace případných protestů.

Tiskové prohlášení Vysokoškolského odborového svazu a Českomoravského odborového svazu pracovníků školství k výzvě „Počítejte s námi!“ učitelů FF UP Olomouci

Prohlašujeme, že výzvu vyhlášenou v otevřeném dopise ministryní školství a Vládě ČR považujeme za výraz oprávněné nespokojenosti s nepřijatelným a dlouhodobě neřešeným stavem financování školství vzdor slibům a politickým proklamacím o nezbytnosti přiblížit se rozpočtové hranici 6 % HDP pro vzdělávací sektor.

Nevěříme, že postupná degradace kvality vzdělání v důsledku neschopnosti škol adekvátně zaplatit kvalitní pracovníky schopné tvůrčího výkonu je nevyhnutelným důsledkem péče o rozpočtovou stabilitu státu.

Vaši výzvu chápeme jako podporu argumentace MŠMT v širším kontextu zájmu našeho ministerstva o rozvoj vysokých škol v České republice. Mohu vás ubezpečit, že budu požadovat výrazné navýšení prostředků na nárokovou dotaci a programový rozvoj veřejných vysokých škol na rok 2004. Budu-li úspěšná, otevře se vysokým školám také větší prostor pro vlastní aktivní mzdovou politiku. Tento požadavek však musí být podepřen jasným a zřetelným návrhem reformy financování veřejných vysokých škol, který viditelně zohlední kvalitu vzdělávací a vědecké činnosti vysokých škol. Na tomto návrhu v současnosti intenzivně pracujeme ve spolupráci s reprezentací vysokých škol.

Dobře si uvědomuji, že část akademické obce je dnes zásadně nespokojena s nedobrymi pracovními a existenčními podmínkami, které jsou důsledkem chronického podfinancování veřejných vysokých škol a v minulosti nenaplněných vládních slibů o prioritní podpoře vzdělávání. Učiním vše, co je v mých silách, abych tuto situaci změnila. Ráda se setkám se zástupci signatářů výzvy „Počítejte s námi!“ k otevřené diskusi.

Se srdečným pozdravem

JUDr. P. Buzková,
ministryně školství mládeže a tělovýchovy,
v Praze 25. 3. 2003

Setkání studentů...

nadále bude možné koleje platit jen převodem z účtu. O možnosti platby kreditní kartou se bude uvažovat. Dále se chystá změna ceny pro „zvláštní studenty“, tedy ty, kteří studují déle, než je doba studia + jeden rok. Tito studenti by v budoucnu měli za ubytování na koleji platit režijní cenu. Další novinkou týkající se především postgraduátů je možnost celoročního ubytování. Paní rektorku jsme informovali o jednání, které proběhlo mezi studenty z AS UP a kolejni radou (KR) o změně volebního řádu KR tak, aby bylo možné zajistit na příští rok bezproblémový průběh voleb. Paní rektorka se pozastavila nad příčinami nízkého zájmu o KR, ať už se jedná o neúčast ve volbách, či nemožnost sehnat na některých kolejích studenty ochotné v KR pracovat.

Paní prorektorka Ludíková také o dotaz studentů informovala o elektronické formě přihlášek ke studiu na UP. Z cca 17 000 přihlášek letos podaných jich bylo přes 1 300 podáno elektronicky, z toho nejvíce překvapivě na FF. Kvůli špatné informovanosti asi 350 studentů opomnělo zaslat zároveň i papírovou verzi dokumentů – ti byli dopisem vyzváni, aby požadované dokumenty doplnili.

Paní rektorka dále vyslovila podporu případné snaze o koordinaci a spolupráci jednotlivých studentských spolků na fakultách UP. V současné době je

Dokončení ze str. 3

kommunikace mezi nimi minimální. Jirka Prudký informoval paní rektorku i ostatní přítomné studenty o přípravách majálesu, podrobnosti možno najít na majales.upol.cz. Případní zájemci ochotní přiložit ruku k dílu jsou srdečně vítáni.

Mezi další evergreeny našich setkání s paní rektorkou patří i informace o akreditačním řízení na PF. Rozhodnutí o akreditaci bylo odloženo na listopad, kdy stejně současná akreditace vyprší. Univerzita proto podá žádost o novou akreditaci. Přijímací řízení na PF letos proběhne normálně, podáno je kolem 1 800 přihlášek.

Nakonec se řešil opět problém s chybějícími kredity, tentokrát na PF, kde studentům 3. ročníku chybí i při nejlepší vůli kredity ke splnění limitu. Situace se bude řešit, podobná situace nastala letos i na PFF, kde také ve třetím ročníku chyběly kredity. Problémem se zdá být malý počet „cěček“ vypsaných na některých katedrách.

Na závěr se mluvilo o současném mediálním obraze univerzity a o tom, zda univerzita dělá dost pro to, aby se co nejlépe „prodlala“ v médiích. Paní rektorka při té příležitosti vyslovila přání, zda by se studenti žurnalistiky nemohli zapojit a pomoci univerzitu prezentovat.

J. Strojil, student LF UP

Jubileia

Blahopřejeme!

Při příležitosti životního jubilea obdržel 1. 4. 2003 z rukou rektorky UP prof. J. Mačákové CSc., blahopřejný dopis prof. V. Král, CSc., přednosta I. chirurgické kliniky FN a LF UP.

Prof. V. Král byl v průběhu let řešitelem tří grantů IGA Mzd ČR a spoluřešitelem dalších tří grantů, včetně vědeckovýzkumného projektu. Byl školitelem šesti úspěšných studentů doktorského studia, publikoval více než 150 vědeckých prací v renomovaných chirurgických časopisech, na našich i zahraničních sjezdech přednesl téměř 300 odborných sdělení. Je členem řady odborných společností, představenstev a rad.

-red-, foto -tj-

Filozofický aspekt molekulární genetiky

Na otázku, co je genetická informace a jaká je její podstata, náš přední biolog odpověděl: Vysvětlení není v oblasti molekulární biologie, ale filozofie. Odsunutí odpovědi jinam není ovšem překážkou, ale pobídkou, kam jít za vysvětlením.

Podle materialistického názoru (Engelgardt) genetická informace je materiální podstata, je plně určena primární strukturou polynukleotidu. Uspořádáním nukleotidů a jejich spojením fosfodiesterickými vazbami do specifické sekvence DNA strukturního genu vzniká automaticky vlastnost této sekvence kódovat příslušnou mRNA a jí odpovídající polypeptid. Z materialistického pohledu je tedy informace chápána jako vlastnost hmoty (látky) uspořádané určitým způsobem. Důkazem je, že informace vzniká a zaniká s touto uspořádaností, tzn. polymerací a depolymerací polynukleotidu. Hmota je chápána jako prvotní a jediná existující skutečnost, informace jako jedna z jejích vlastností.

Naproti tomu Schramm soudí, že genetická informace je nehmotné povahy. Je přesvědčen, že „molekulární biologie ukázala, jak se duchovní obsah genetického kódu vyplňuje skutečností“. Genetickou informaci chápe jako program pro uspořádání nukleotidů a aminokyselin v molekulách polymeru, jako ideový scénář syntézy polynukleotidů a polypeptidů. Důkazem je, že toto uspořádání se děje vždy podle informace, která byla již dříve přítomná v předloze pro tento děj – v polynukleotidové matici. Informace se projevuje tím, že řídí výběr a určuje posloupnost vazby čtyř typů nukleotidů v transkripci a replikaci a dvaceti standardních aminokyselin v translaci. Veškeré tyto procesy uskutečňují molekuly látek, které jsou pouhým materiálním prostředkem, jímž se vyjadřuje, přenáší a uchovává nehmotná idea přítomná v předloze. Informace chápána jako idea programu či vzorec chování molekul je tedy z tohoto pohledu prvotní – je organizátorem, hybatelem hmoty (látky).

Přírodovědecký fakt, že genetická informace je obsažena v nukleotidové sekvenci a že se předává

třemi mechanismy, může tedy být pro jednoho vědce důkazem hmotné, pro druhého nehmotné podstaty skutečnosti. Povšimněme si, že samotná existence genetické informace je pro oba autory nesporná. Různí se v názoru na tento vědecký fakt, ve způsobu jeho vykladu – tedy v interpretaci faktu. Interpretují jej podle subjektivního přesvědčení a viry.

Docházíme k závěru, že předmětem názorových (filozofických, ideologických) rozdílností a sporů není, ani nemůže být vědecký fakt samotný, ale jeho interpretace. Čím hlouběji směřuje interpretace k podstatě, tím je to více zřejmé. Jestliže uvažujeme o původu genetického kódu, biologické evoluce, signálního systému buněk, ale i procesů molekulového samosestavování apod., dospějeme nakonec k obdobným dvěma interpretacím. Leonardo da Vinci vystihl tento rys hlubokého myšlení slovy „teorie je vojevůdce, fakta jsou vojáci“, kteří – dodejme – se podle jeho povělu (informaci) seskupují a směřují k cíli, o jehož správnosti je vojevůdce přesvědčen. Kam nedosáhne věda, dosáhne víra, řekl by v této situaci náboženský teoretik s přesvědčením, že přírodní vědy nejsou schopny vysvětlit onu nehlubší podstatu skutečnosti, neboť ta je nehmotné povahy.

Naskytá se otázka, zda je v přírodní vědě možné a metodologicky přípustné interpretovat hmotnou skutečnost (studovaný objekt) pomocí nehmotného faktoru. Různými autory v různých dobách je nazýván nehmotný či božský princip, duchovní činitel, idea, entelexie, vis vitalis, mneme, Gestaltfaktor, ale také informace. Je bůh či božský princip soupodstatný s hmotou, ve hmotě imanentně obsažený, jak tvrdí panteismus (původem ze starořecké filozofie a brahmánské teozofie)? Nebo existuje mimo hmotu, jak učí křesťanství? Anebo vůbec neexistuje a je pouhým lidským výmyslem, jak tvrdí materialista?

Podle teismu vše to, co věda poznala, poznává a bude poznávat není nic jiného než stopou, svědectvím díla tvůrce-boha. Z tohoto přístupu k vědeckým faktům vyplývá, že „v poznávání přírody a člověka, ve

vníkání do zákonů přírodních jsme účastníky na božím tvoření a řízení světa“ (T. G. Masaryk), neboť „za harmonií a řádem vesmíru stojí Autor harmonie a řádu“ (A. Einstein). „Racionalita architektury vesmíru odráží racionalitu Tvůrce,“ prohlašuje astrofyzik J. Grygar. Vesmírem svého druhu je ovšem kterákoliv živá soustava. Její systémová uspořádanost, vnitřní řád, účelné a cílové chování mohou být interpretovány zcela obdobně.

Dnes již nejsou nematerialistické (idealistické, metafyzické) způsoby interpretace u nás zakázány. Nejsou rozhodně na překážku úspěšnosti vědecké práce a jsou s ní dobře slučitelné. Uplatňují se u všech ontologických otázek po podstatě bytí, po smyslu, účelu a původu skutečnosti. Mají tři společné znaky:

- vznikají z úvah v hraniční oblasti poznání vědeckého a osobního,
- jejich zodpovězení je založeno na osobní víře,
- nelze je vědeckou metodou ověřit, dokázat ani vyvrátit.

Důvod spočívá v tom, že zavedeme-li do předmětu přírodovědeckého poznání představu mimohmotného činitele, opouštíme hmotnou oblast vědeckého poznání a vstupujeme do jiné (mimohmotné) oblasti, která – jak již víme – není přístupná vědecké metodě.

Pro metodologii přírodních věd je tedy předpoklad nehmotného činitele ve hmotném světě neověřitelnou hypotézou. Hypotézy s touto vlastností jsou vědecky bezcenné, protože nesplňují svůj účel: nemohou být ověřeny vědeckou metodou a podněcovat další výzkum. Mohou být ovšem cenné z jiného hlediska, pro účel nacházející se mimo oblast přírodovědeckého poznání: podněcují mysl k hledání a chápání jiného, vyššího horizontu pravdy, než kterým je horizont objektivní pravdy vědecké.

Prof. M. Hejtmánek (Výňatek ze skripty „Metodologické principy biologických věd“, VUP Olomouc, 1998.)

ROZHOVOR

Slavistika jako cesta k sblížení národů

Tento měsíc zavítal na naši univerzitu významný lingvista prof. Peter Kosta, který – ačkoliv se narodil v Praze – celý svůj dosavadní život vědecky a pedagogicky působil v Německu, posledních deset let je jeho pracovištěm Institut für Slavistik na univerzitě v Postupimi. Prof. Kosta se věnuje jednak tzv. modelu univerzální gramatiky (tj. zpracovávání lingvistické teorie, jež předpokládá, že gramatika každého jazyka je výsledkem osobitě specifikace principů, které lze obecně definovat), jednak se zabývá širokým okruhem problémů, zejména z oboru jazykovědné slavistiky – např. srovnávací syntaxi slovanských jazyků, lužickou srbštinou, teorií překladu nebo problematikou jazykových menšin. Využili jsme přednáškového pobytu prof. Kosty v Olomouci a položili mu několik otázek směřovaných jak k jeho profesním zájmům, tak k jeho nesporně zajímavé osobnosti a životním osudům.

Rada vašich prací je věnována translátologické problematice, zejména otázkám překladu Haškových Osudů dobrého vojáka Švejka za světové války, Máchova Máje nebo děl K. Poláčka do němčiny a dalších cizích jazyků. Je v jazyce nebo obecně v „duchu“ těchto literárních textů něco specificky českého, co jednoduše nelze přeložit?

Ano. V případě Švejka je to především výsoká variantnost češtiny v závislosti na tom, v jakých sociálních sférách a v jakých funkcích je tohoto jazyka užíváno. Ve Švejkovi mluví postavy obyčejných vojáků, jako je např. Baloun nebo Švejk sám, obecnou češtinou, kdežto nadporučík Lukaš a další postavy Švejkových nadřízených užívají hovorově-spisovné varianty češtiny. Tato historicky podmíněná a specificky česká jazyková situace, kdy rodilí Češi ovládají dvě stylisticky odlišené varianty jazyka, je v jiných jazycích nenapodobitelná. Ve své publikova-

né disertaci z r. 1986 srovnávám nejen překlady Švejka do slovanských jazyků, ale také do němčiny – jsem toho názoru, že téměř kongeniálně Švejka přeložila G. Reinerová, vůbec první překladatelka tohoto díla do některého z cizích jazyků. Za pro překlad pasáží psaných obecnou češtinou zvolila uměle stylizovanou vídeňskou němčinu promíchanou s němčinou pražskou – výsledek působí esteticky adekvátně a kontext vyvolává správné asociace.

V poslední době, jak jste sám uvedl, se zabývám také problematikou překladu Máchova Máje, ke které mě přivedla skutečnost, že se v Německu účastním na vydávání tzv. České knihovny ve třiatřiceti svazcích. Hlavním redaktorem této knihovny, podporované Nadací R. Bosche, je germanista zabývající se pražskou a vůbec německou literaturou vzniklou v českých zemích, H. D. Zimmermann. Spoluvydavateli jsou germanista P. Demetz, dále E. Thiele, který mimochodem překládal do němčiny dílo K. Čapky, a také velvyslanec České republiky v Rakousku, spisovatel J. Gruša. Problémy překladu Máchova Máje jsou stejné jako u překladů romantické literatury z jiných jazyků. Je to obecný problém překladu vázané řeči – problém v rozhodnutí se mezi formou a obsahem jazykového znaku.

Angažujete se také v lužickosrbšských vědeckých institucích – jaký je dnešní stav horně- a dolno-lužickosrbšského jazyka a jaké výhledy má dolní lužičtina, která je dnes považována za téměř vymřelý jazyk?

Nejprve zareaguji na druhou část vaší otázky – poměrně skeptický údaj z minulého roku hovoří o sedmi tisících aktivních uživatelů dolní lužické srbštiny, jejichž prvním jazykem je však stejně němčina. Existují však i jiné, o něco pozitivnější statistiky. Podle výzkumu rodilé lužičanky dr. M. Norbergové se dolno-lužickosrbšsky mluví ještě asi ve dvaceti vesnicích severovýchodně od Chotěbuzi (Cottbus), která byla a je jakýmsi „hlavním městem“ Dolno-lužičanů, i když se tu dnes srbština už skoro vůbec nepoužívá. Zákon o nároku Hornolužičanů a Dolno-lužičanů na jejich vlastní jazyk, literaturu, kulturu a školy je v Sasku v platnosti od r. 1948 a v Braniborsku od r. 1950, ale konkrétně pro dolní lužickou srbštinu a její zachování má v současnosti opravdu velký význam Nadace Lužických Srbů, jejíž správní rady jsem od tohoto roku členem. Péči této nadace probíhá již pátým rokem projekt nazvaný „Vitaj!“ (česky „Vítejte!“), zaměřený na revitalizaci dolní lužické srbštiny. V jeho rámci se praktikuje metoda tzv. imerze („ponoření do jazyka“) – ve třech obcích mají rodiče možnost dát své dítě do školky, kde na něj vychovatelky mluví jen dolno-lužickosrbšsky a dítě se tak jazyk naučí zcela spontánně, přirozenou cestou. V r. 1998 se např. do takové dolno-lužickosrbšské školky v městečku Żyłow (Sielow) nedaleko Chotěbuzi přihlásilo šest dětí a je zajímavé, že to byly děti nejen srbšských, ale i německých rodičů. V dolní lužické srbštině se pak děti mohou učit i na základní škole – zrovna minulý týden jsem byl ve Wětošowě (Vetschau), kde je škola s dvojjazyčnou výukou. Ideální by bylo, kdyby se mládež mohla dolno-lužickosrbšsky vzdělávat i na středních školách – dolno-

Dokončení na str. 6

Březnová produkce

Fakulta tělesné kultury

Riegerová, J.: *Diagnostika pohybového systému*. Metody vyšetření, primární prevence, prostředky pohybové terapie. Sborník V. mezinárodní konference. 1. vyd., 208 s.

Karásková, V. (hl. editor): *AUPO. Gymnica*. Vol. 32, No. 2. 1. vyd., 68 s.

Filozofická fakulta

Ptáček, L. (editor): *Nacionalismus a film. Morava ve filmu*. Sborník příspěvků z konference Nacionalismus a film. 1. vyd., 184 s.

Fialová, I. (hl. editor): *Lexikon deutschmährischer Autoren*. 1. vyd., 690 s.

Stěpanová, L., Vychodilová, Z.: *Zeměpisná a politická realie současného Ruska*. 2., přeprac. vyd., 70 s.

Vičar, J. (výk. red.): *AUPO. Philosophica – Aesthetica* 24 – 2001. *Musicaologica Olomucensia VI*. 1. vyd., 266 s.

Kraemerová, A.: *Úvod do japanologie*. Jazyk a literatura. 140 s., dotisk 1. vyd.

Lékařská fakulta

Musil, D.: *Klinická výživa a intenzivní metabolická péče*. 1. vyd., 110 s.

Pedagogická fakulta

Nelešovská, A., Spáčilová, H.: *Didaktika III*. 2., nezměněné vyd., 54 s. *e-PEDAGOGIUM IV/2002*. Nezávislý odborný časopis určený pedagogickým pracovníkům všech typů škol. 1. vyd., 124 s.

Krobotová, M. (výk. red.): *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole*. Sborník prací ze semináře. 1. vyd., 122 s.

Kopecký, M., Šteigl, J., Krátoška, J. (editoři): *Vědy o člověku na prahu 3. tisíciletí*. Sborník referátů z antropologické konference s mezinárodní účastí. 1. vyd., 278 s.

Právnická fakulta

Bubelová, K.: *IUS Romanum*. Sborník. 1. vyd., 106 s.

Malacká, M.: *Mezinárodní a srovnávací právní revue* 6/2002. 1. vyd., 124 s.

Přirodovědecká fakulta

Jukl, M.: *Analytická geometrie lineárních útvarů*. 1. vyd., 84 s.

Šarapatka, B., Dlapa, P., Bedrna, Z.: *Kvalita degradace půdy*. 1. vyd., 248 s.

Bičík, V., Vysoudil, M. (editoři): *AUPO. Geographica* 37. 1. vyd., 102 s.

Bekárek, V., Wiedermannová, I.: *Optické metody v chemické analýze*. 2., přeprac. vyd., 36 s.

Rachůnek, L.: *TeX a plain*. 1. vyd., 61 s.

Talašová, J.: *Fuzzy metody vícekritériálního hodnocení a rozhodování*. 1. vyd., 180 s.

Koječková, J., Závodný, M.: *Příklady z matematické analýzy II*. 1. vyd., 212 s.

Hajn, V.: *Antropologie I*. 3. vyd., 180 s.

Voženilek, V. a kol.: *Národní parky a chráněné krajinné oblasti České republiky*. 158 s. Dotisk 1. vyd. z r. 2002.

Ad „O tuberkulóze aktuálně“

K textu s názvem „O tuberkulóze aktuálně“ (Žurnál č. 22) se v redakci sešly následující dvě reakce:

V čísle 22/2003 Žurnálu UP se v článku „O tuberkulóze aktuálně“ objevila informace, že v roce 2001 bylo v ČR 405 nemocných tuberkulózou. Autor článku pravděpodobně chybně interpretoval údaje, které byly prezentovány ve Spolku lékařů 12. 3. 2003, protože v ČR bylo v uvedeném roce evidováno 1 185 onemocnění tuberkulózou dýchacího ústrojí (kromě toho dalších 165 onemocnění jinou tuberkulózou), jak je uvedeno ve Zdravotnické ročence ČR 2001, kterou vydává ÚZIS ČR. Ani další informace o tom, že se jednalo většinou o osoby pokročilého věku, není úplně správná. Záleží přirozeně na tom, jaký věk autor považuje za pokročilý, ale z 1 185 nemocných jich bylo 490 (41,3 %) ve věku do 49 let a 140 z nich (11,8 %) ve věku do 29 let.

Tuberkulóza sice již dnes nepředstavuje nebezpečí minulých desetiletí, ale její výskyt nelze ani v současné době bagatelizovat.

Prof. V. Janout, CSc.,
přednosta Ústavu preventivního lékařství LF UP

Upřesnění zaslala také MUDr. Y. Lovečková:

Laboratorní diagnostika onemocnění vyvolaných mikrobakteriemi se provádí v Ústavu mikrobiologie FNO klasickými metodami a nově pomocí přístrojového zařízení nové generace s vysokou efektivitou. Tato metoda významně zkracuje dobu detekce pozitivních vzorků (průměrně 12 dní) a celkovou dobu do získání konečného výsledku včetně přesné identifikace a testu citlivosti na průměrných 28 dní (proti průměrným 80 dnům při postupu pouze klasickými metodami).

-red-

Reakce na článek L. Strnadové z Žurnálu UP č. 22

Z vašeho článku jsem měl pocit, jako byste dlouho čekala na svou šanci podělit se o své zážitky z Indie, stylizovat se do role člověka, který spolkl moudrost světa, a to vše namířil proti studentovi, který se pro mě jen ne příliš zábavnou formou podělil o svoje pocity ze stopování. Napadlo vás třeba, že on o to nestojí? Nebo jste si jen hledala vhodnou oběť? Usoudil jsem, že asi budete odvázná, když jste se do Indie vypravila i přes to bolestivé očkování. Co se týče vašeho dobrodružství: pokud jste se tam celý měsíc utápěla v slzách, spala vedle vrahů nemluvnat, měla záchvaty zuřivosti, strachovala se, aby vás neunesli a neprodali do nějakého harému, byla stále ve střehu, aby jste přežila, trpěla střevními potížemi, byla celá upatlaná od jídla, málem dostala vzteklinu a moc nechybělo a uštkla vás kobra, nedivím se, že se o to potřebujete podělit. Vaše zážitky jsou opravdu přišerené. Jak jsem pochopil, jela jste se do Indie hlavně utvrdit ve svém feminismu. Myslím, že se vám podařilo se emancipovat. P. Vidomusovi přeji, ať si ze své cesty do Indie odveze více než vy. Stačí otevřít oči.

M. Vaverka, student FTK a FF UP

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Finaglovy zásady

1. Nejlepší je začít studovat něco, čemu už předem důkladně rozumíš.
2. Všechno si pečlivě zapisuj – vypadá to aspoň, že jsi něco dělal.
3. Nejdřív nakresli křivku a teprve pak vynášej hodnoty.
4. Máš-li pochyby, mluv sebejistě.
5. Pokusy musí být opakovatelné – jen tak mohou vždy naprosto stejným způsobem selhat.
6. Nevěř na zázraky – spolehej na ně.
(Zdroj: Česko-slovenská patologie, leden 2003)

Slavistika jako cesta...

lužické gymnázium v Chotěbuzi, na kterém jsem mimochodem také vyučoval, funguje od r. 1952.

Problémem je vzdělání v dolnolužickosrbském jazyce na úrovni univerzitní – tradičním centrem byla v tomto ohledu univerzita v Lipsku, kde studoval i významný dolnolužický filolog B. Šwjeła, jenž působil na počátku 20. století. Na lipské univerzitě vznikl v r. 1951 velmi dobře vybavený Sorabistický institut (Institut für Sorabistik),* na němž byl až do r. 1996 profesorem jazykovědec H. Schuster-Sewc. Protože po odchodu prof. Schuster-Sewce až do března tohoto roku nebyla profesura obsazena, vzniklo jakési vakuum, které způsobilo nedostatek učitelů schopných vyučovat v dolnolužickosrbském jazyce. Ten jsme v letech 1996 až 2001 řešili u nás v Postupimi projektem tzv. rozšiřujícího vzdělání učitelů, díky němuž jsme v r. 2001 měli dvacet nových učitelů dolní lužické srbštiny – nemalý díl zásluh na tom má již zmíněná dr. M. Norbergová. R. 2001 jsme však zároveň ztratili podporu braniborského ministerstva školství, takže jsme výuku museli zastavit, i když byl projekt úspěšný.

Co se týče horní lužické srbštiny, ta není rozhodně v tak špatném stavu jako lužičtina dolní. Užívá ji alespoň jako druhého jazyka několik desítek tisíc mluvčích a také její kulturní zázemí je daleko větší.

Ačkoli je vašim mateřským jazykem čeština, skoro celý svůj dosavadní život pobýváte a pracujete v Německu. Co pro vás znamená český původ?

Pocházím z typické pražské rodiny žijící v multilingvální tradici – zatímco moje matka je Češka, otec H. G. Kosta je původem z německé židovské rodiny. Moje sestra a já jsme byli vychováni česky a v padesátých a šedesátých letech jsme pochopitelně chodili do českých škol – německy nás chtěl učit jen otec, ale my jsme tomu nebyli nakloněni. Můj otec, profesí ekonom, jenž mimochodem pracoval ve stejném ústavu jako tehdejší mladý asistent a nyníšší český prezident V. Klaus, byl jedním z protagonistů Pražského jara v r. 1968 a musel po srpnové okupaci i se svou rodinou emigrovat, aby

nebyl perzekvován. Nejprve jsme byli rok ve Vídni, kde jsem navštěvoval česko-rakouské gymnázium J. A. Komenského, potom jsme další rok pobývali v Mnichově a nakonec jsme se usadili ve Frankfurtu nad Mohanem. Protože jsem vždycky myslel a cítil česky, nebylo náhodou, že jsem se na Univerzitě J. W. Goetha ve Frankfurtu rozhodl studovat slavistiku, i když jsem dříve uvažoval o medicíně. Chtěl jsem dokázat své jihočeské babičce, že neměla pravdu, když mi říkala, že po deseti letech v Německu nebudu umět dobře ani německy, ani česky. To se naštěstí nenaplnilo, ale ve svém oboru se daleko lépe vyjadřuji německy než česky. Čítím se však být stále Čechem, a to i přesto, že mám jen německé státní občanství, že moje manželka je Němka a že mé tři dcery se v Německu narodily a vyrostly.

Uvítal bych, kdyby Evropská unie zavedla dvoji občanství, abych mohl mít i to české – už proto, že sem často jezdím. Hodně se zasazují o to, aby fungovala výměna studentů i učitelů mezi českými a německými univerzitami zajišťovaná programy Erasmus a Sokrates, a zejména se snažím podílet na uskutečňování partnerství mezi univerzitami v Olomouci a Postupimi. Můj původ a rodinné zázemí se projevují jistě i v tom, že v Německu propaguji – jak mohu doložit naší Českou knižnici – českou kulturu a tady zase propaguji kulturu německou. Domnívám se, že je možno na úrovni vědy a kultury napravit vzájemný dluh, který se zatím příliš nedaří napravovat na úrovni politické. Budou-li Češi a Němci hledat a respektovat to, co je pro oba národy společné, a také to, čím se od sebe liší, bude určitá naděje, že se časem naučíme zacházet i se vzpomínkami na naše vzájemně způsobené tragédie.

Za rozhovor prof. Kostovi poděkoval

Mgr. O. Bláha, FF UP

* Sorabistika je odvětví slavistiky zabývající se jazykem, literaturou a vůbec kulturou Lužických Srbů. Vedle pracoviště na lipské univerzitě existuje ještě ryze výzkumný Sorbisches Institut v Budyšině (Bautzen) s pobočkou v Chotěbuzi.

Foto -tj-

Rekreoflám 2003: „Šaty dělá člověka“

Sluncem prozářený chladný den předává své královské žezlo nadvlády noci. Inkoustová tma se rozlévá nad prvním jarním dnem a do svého černého závoje zahaluje chodce klíčující ulicemi, čerstvě ořezané stromy, bělostné sněženky rodící se do stále ještě zamrzlé půdy, zpěv ptactva. Jaro je tady, pomalými krůčky lasičky se blíží ke svému cíli. A Katedra rekreologie FTK slaví. Plesá. Na programu je Rekreoflám 2003 s ústředním titulem Šaty dělá člověka.

Množství střevíčků rozeznává dřevěné parkety rozlehlého olomouckého klubu Sidia, hedvábné róby mihají se prostorem a šustí. Návštěvníci se shromáždí v hlavním sále a jejich zraky sledují dvojici moderátorů. Náhle sál potemňuje, na bílém promítacím plátně se začíná projekce. Módní přehlídka z Londýna, Paříže, zároveň však z Olomouce v podání studentů třetího ročníku rekreologie, kteří jsou, jak už zde bývá zvykem, organizátory celé akce. Z plátna vyvstává otázka: „Dělá šaty člověka?“ Na tuto otázku odpovídají studenti převlečení za biskupa, modelku, baletního umělce a jiné perzóny. Pro výpadek zvuku bohužel odpovídají pouze mimicky. Co se však nevydařilo napoprvé, chystá se být během následujících chvil ke spokojenosti všech přihlížejících napraveno. Netrpělivost však poletuje sálem, přelétá z jedné na druhou. Blíží se okamžik prvního studentského představení.

Jaro s podtitulem Klobouk a první ročník. Na plátně se objevuje veselý slaměný klobouk. Probudil se, začal nový den. Usměvavé filmové pojetí života slaměného klobouku, metaforické vyjádření studentského života. Cestuje městem, studuje, svobodně si

poletuje ve větru lehounký jako pírkó. Projekce končí a na improvizovaném pódiu se objevuje skupina studentů a s nimi i umělecký, výrazový tanec. Kukly se „otevírají“ a vypouštějí ze svých útroby motýly třepetající křídly do tónů hudby. Motýly dožadující se své moci. Černě oděni představitelé zimy se pokoušejí „udržet krok“ s těmito živými tvory, nezbyvá jim však než se poklonit těmto malým „světloňošům“, poslušným jara.

Léto a slunečník v pojetí druhého ročníku. Strnulé postavy oděné do letního šatstva ozářené pouhými kužely světla. Přichází Pán slunce Slunečník a mávnutím jeho paže vše začíná. Prostorem se line hudba kolovrátku, postavy se začínají pohybovat. Trhané jako dřevěné figurky orloje. Chlapci si házejí s míčem, vypracovaný mladík si užívá slunce společně se dvěma dívkami, dvojice se prochází se čtyřnohým mazlíčkem, smetákem na provázku. „Tento způsob léta, zdá se mi poněkud nešťastným.“ Ze Slunečnickových úst zazní Vančurova slova a hudba utichá, figurky upadají pod zářem slunečních paprsků, světlo pohasíná a očím diváka se představuje černá dvojice se svým zářivým žongléřským uměním. A závěr? Bouřlivé léto ve stylu karnevalu v Riu de Janeiru. Zářivé kostýmy a množství odhalených těl vlnících se do hudby samby.

Po chvílích, jež návštěvníci strávili v tanečním objemí, se parket vyprazdňuje. Objevuje se čtveřice baculatých postavíček Teletubbies. Čtvrtý ročník. Teletubbies s nadsázkou. „Je podzim. Jé Hurrá!“ Červený, modrý, zelený i žlutý se radují. K našemu sluchu doléhá bubnování deště. „Je podzim, prší. Když prší, je dobré mít doma pláštěnku.“ Kužel světla se přesouvá na věšák, na němž visí onen kus oděvu, který nosí malé děti, aby se tak ubránily nepříjemným dešťovým kapkám. „Pláštěnka visí na věšáku. Je dobré mít doma věšák. Když máme doma věšák, bude pršet.“ Teletubbies se loučí. Škoda jen, že ozvučení nebylo dostatečně hlasité. „Pá-pá-pá.“

Heidelberg – Olomouc: rozvíjející se partnerství

Novinky z výměny studentů a zajímavý interkulturní večer v čtenářském klubu

Partnerství Vysoké školy pedagogické v Heidelbergu s Pedagogickou fakultou UP v Olomouci se plynule rozvíjí. Po prvních souvislých pedagogických praxích, kdy na jaře a na podzim 2002 vyučovali na olomouckých školách němečtí studenti, může i tento rok v březnu absolvovat tuto praxi dalších sedm studentů Vysoké školy pedagogické z Heidelbergu. Tyto praxe budou financovány z prostředků spolkové země Baden-Württembersko určených na podporu studia v zahraničí.

Z didaktického hlediska na ně budou dohlížet čeští učitelé německého jazyka – obzvláště srdečně budou přijati paní dr. J. Polákovou, kterou už studenti dobře znají ve spojitosti s její návštěvou v Heidelbergu a spoluúčasti na vedení seminářů, pořádaných Vysokou školou pedagogickou.

Je potěšujícím faktem, že studenti obou vysokých škol navazují čím dál tím více kontaktů, ačkoliv potíží je někdy víc než dost (z čehož by se mohl poučit i leckterý politik). Jedna studentka oborů speciální pedagogika s němčinou (taktéž z Heidelbergu) studovala v zimním semestru na olomoucké univerzitě a podala zprávu o seminářích v německém jazyce a o hospitacích na škole pro nevidomé v Litvli.

Naučit se trochu česky bylo a je pro všechny tyto německé studenty novou a zajímavou zkušeností. Ochotně byli při tom podporováni díky vyučování dvou olomouckých studentek (M. Bačová a M. Olšová), které v Heidelbergu píšou své diplomové práce, účastní se seminářů, při kterých září svými znalostmi gramatiky, a uchvacují ostatní účastníky svým nasazením při rozbořech i delších literárních textů.

Adventní rozjímání s knihou bylo v prosinci věnováno „literárním vánočním impresím Čech a Moravy“. Měl jsem to potěšení, že jsem mohl přednést texty od Petra Härtlinga (dětství v Olomouci), Josefa Lady (oblíbený autor knih a kreseb pro děti), Ludvíka Vaculíka (přítele Václava Havla) a konečně Ottfrieda Preusslera (Útěk do Egypta přes Království české). Svým dílem přispěli také B. Dingová (hudební doprovod – harfa) a samozřejmě M. Bačová a M. Olšová, které přeložily české texty do němčiny a rozmazlovaly nás pravými, vlastnoručně upečenými buchtami (samozřejmě s povídky).

I tohle byl – podle mnohých účastníků – krůček na cestě k ještě užší soudržnosti.

Dr. R. Pfeleger, PH Heidelberg
(s laskavým svolením autora přeložil D. Lasota)

Výhry z tomboly mizí jedna za druhou a ke svému vystoupení se připravují nejstarší. Pátý ročník se svou zimou nadchl svým nápadem, jak uplést šálu z lidských těl. Z barevného klubička se odpojují jednotlivé postavy a v plazici se šňůře dospívají ke dvěma obrovským jehlicím, po nichž „splhají očko po očku“ a vytvářejí dlouhý, dále se plazící, proužkovany šál.

Dlaně se odrážejí jedna od druhé v hlasitém potlesku. Díky patří všem. Skvělým organizátorům plesu, třetímu ročníku, i všem studentům, jež se rozhodli dát společně hlavy dohromady a připravit svá jedinečná vystoupení.

A na závěr je mou povinností, které se však velmi ráda ujmu, přivítat nového vedoucího Katedry rekreologie RNDr. J. Kratochvíla a popřát mu mnoho úspěchů v jeho nové funkci, poděkovat PaedDr. T. Dohnalovi, CSc., bývalému vedoucímu katedry a nynějšímu proděkanovi pro organizační záležitosti, za jeho otcovskou snahu dostat ze studentů rekreologie to nejlepší, a poblahopřát k zisku ocenění Student roku 2003 P. Kocmáňkové a J. Balázovi.

R. Horáková, studentka FF a FTK UP
foto K. Štefl, student FTK UP

Titul Miss Academia ČR 2003 putuje do Zlína

Vítězkou letošního finále soutěže Miss Academia ČR, které se 2. 4. 2003 uskutečnilo ve Velkém kině ve Zlíně, se stala M. Miková (22 let) reprezentující Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně. Korunku „nej“ vysokoškolačky jí přířkla porota, která vybírala z dvanácti finalistek.

Mezi uchazečkami o titul Miss Academia byly také čtyři studentky Univerzity Palackého: V. Hosová (LF UP), J. Julínková (FTK UP), P. Hlobilová (FF UP) a H. Bednářová (FTK, FF UP), která získala titul vicemiss Academia. Od vítězství ji dělily pouhé dva body. Ve finále byly zastoupeny také Masarykova univerzita v Brně, Univerzita Karlova v Praze, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně a Literární akademie – soukromá vysoká škola Josefa Škvoreckého v Praze.

Aktuální informace z letošního ročníku i z historie soutěže Miss Academia ČR jsou umístěny na adrese www.missacademia.cz.

-red-

Olomoučtí studenti uvádějí
oslav jarního studentského svátku

Majáles 2003

v úterý 6. května 2003 v areálu kolejí
na Envelopě, Zbrojnice, U-klubu, konviktu (UC UP).

Předběžný program: průvod masek, divadla, kapely,
soutěže, atrakce, občerstvení, večerní koncert
a vyhlášení krále majáles.

Aktuální informace a kontakt na organizátory
viz <http://majales.upol.cz>.

V „pasti“ orientačního běhu je již osmdvacet let, cílová páska v nedohlednu

K informacím o všemožných libůstkách, zájmech, koničkách či koních se v redakci Žurnálu UP dostáváme většinou náhodou. Nejinak tomu bylo i v případě **Ing. J. Jirky, kvestora UP**. Pan kvestor tráví značnou část svého volného času v relativně zdravějším lesním prostředí, v němž laicky řečeno kloubí běh se správnou orientací. Jeho velkým koničkem je totiž orientační běh (OB). Právě o uvedeném sportovním odvětví pojednává následující rozhovor.

Můžete nějakým způsobem charakterizovat orientační běh?

Pokud budu chtít být stručný, vezmu si na pomoc definici, která je uvedena na oficiálních stránkách Českého svazu orientačního běhu (www.orientacni-beh.cz/csob): „Orientační běh je sportovní odvětví správnostního charakteru, při němž je nutno se správně a rychle orientovat v neznámém terénu. Při závodech se hledají kontrolní stanoviště (kontroly) ve stanoveném pořadí a v nejkratším možném čase. Cestu (postup) mezi kontrolami si každý volí podle vlastní úvahy za pomoci mapy, buzoly a stručného popisu kontrol. O úspěchu v závodech tedy rozhoduje jak správná orientace, tak rychlý běh.“ Pokud to budu chtít ještě doplnit za sebe – je to příjemný sport, který se provozuje v přírodě a který se dá v rozumné míře provozovat v každém věku. Fyzická i orientační obtížnost trati je totiž diferencována podle věkových a výkonnostních kategorií, každý si

tedy svou trať může tak trochu vybrat. Navíc je to díky výše uvedenému výborný sport pro celou rodinu. Pokud jej provozuje více členů rodiny, pak se zejména letní vícedenní závody, které jsou pořádané ve zpravidla velmi atraktivních lokalitách, stávají výbornou příležitostí pro zajímavou aktivní dovolenou. A v mém případě tomu tak skutečně je – cestujeme na závody po celé Evropě, vždy to spojíme ještě s návštěvou zajímavých míst v okolí, často nás cestuje i několik rodin společně. A tomu odpovídá i další charakteristika orientačního běhu, tentokrát severská, odkud tento sport pochází: Orientační běh není jen sport, je to způsob života.

Je orientační běh zařazen do programu olympijských her?

Není a zřejmě ještě dlouho nebude. Divácky není příliš atraktivní, i když se zejména poslední dobou o zvýšení atraktivity snaží (viz např. parkové běhy). Také nespĺňuje jednu z podmínek, která je dána celkovým počtem mezinárodních federací a jejich teritoriálním rozmístěním.

Co je parkový orientační běh? Jaká má kritéria?

Ve srovnání s klasickým orientačním během se vlastně jedná o orientační sprint, jenž je pořádaný ve městech, v parcích apod. Je to právě jeden z pokusů, jak přiblížit orientační běh divákům. Myslím, že se to do jisté míry i daří. Dokonce i v našem regionu byly pořádaný v této poměrně nové disciplíně orientačního běhu závody světového poháru (v Olomouci, Prostějově, Čechách pod Kosířem, v Kroměříži). Charakter parkového orientačního běhu mají i některé závody zimní ligy. Pochopitelně jsem si parkové běhy vyzkoušel i já.

Jak dlouho vlastně běháte? Za jaký oddíl?

Ačkoliv jsem o tomto sportu (díky kamarádům) něco věděl, dostal jsem se k němu víceméně náhodou až na vysoké škole. Do té doby jsem s poměrně slušnými úspěchy, včetně medailových umístění z mistrovství republiky, závodně plaval a provozoval atletiku (dlouhé tratě), současně jsem na poměrně slušné úrovni běhal na lyžích. Když jsem potom odjel do Ostravy za studiem systémového inženýrství, chtěl jsem se již jen pro zábavu věnovat tomu posledním. Jednou, když jsem (hned na začátku svého pobytu v Ostravě) běhal v Porubě po lese, potkal jsem se s dalším běžcem, jenž se mne ptal, co dělám za sport. Na moji odpověď, že už v podstatě nic, ale chtěl bych alespoň rekreačně pokračovat v běhu na lyžích, mně pozval na trénink oddílu. Tehdejší šéf oddílu VŠB O. Klecka mne ovšem postavil před hotovou věc: oddíl se v zimě zabývá během na lyžích, v létě zase orientačním během. Poté mi dal do ruky buzolu a oznámil mi, že druhý den se jede tam a tam na trénink a že si mne na začátek vezme někdo do lesa na zaučení... Následující den jsem to skutečně zkusil a dostal jsem se do „pasti“ – jak to tak vypadá, zatím na 28 let s vyhlídkou na další desítky. Orientační běh mne stále baví... A nyní k těm oddílům. Začínal jsem tedy ve VŠB Ostrava, na vojně jsem běhal za TJ Jičín, po návratu do Olomouce za Lokomotivu Olomouc, od r. 1993 pak za Sportovní klub OK Olomouc, který má 12 členů a jehož jsem předsedou. Jsme takový malý víceméně veteránský oddíl, ale fungujeme a za pomoci rodinných příslušníků a kamarádů jsme schopni uspořádat i poměrně velké závody celostátního charakteru – ale hlavně nás to baví.

Podle mých informací jste nedávno obsadil třetí místo v zimní lize. Můžete se zmínit také o svých úspěších?

Pochopitelně za tu dobu, kdy se orientačním během zabývám, nějaké byly. Ať už to byla medailová umístění v první lize družstev s oddílem VŠB v sedmdesátých letech (i jeden titul), nebo pár

medailů z mistrovství republiky ve štafetách v orientačním běhu i lyžařském orientačním běhu. Individuální úspěchy byly spíše na nižších úrovních, ale každé dobré umístění i v jednotlivých závodech potěší. Musel bych asi jít dost dopodrobna do svých mapových a výsledkových archivů, abych dokázal vyjmenovat ta medailová umístění v dlouhodobých soutěžích, zejména v těch veteránských, kam už svým věkem dost dlouho patřím. A zimní liga? Jsou to závody spíše pro radost, abychom se i v zimě potkávali a něco si zaběhli. Závody bývají kratší, běháme spíše ve městech či vesnicích, v parcích a na sídlišťích. Protože je neběhají všichni, výsledky bych příliš nepřeceňoval. Skutečně jsem ji v posledních pár letech i vyhrál, ovšem letos mi to

tak nešlo – sebekriticky musím přiznat, že se na mě nedostatek tréninku začíná projevovat.

Speciální mapy pro orientační běh začaly vznikat po roce 1965. Jim předcházely mapy vojenské, jejichž nevýhody spočívaly v utajování a vrácení bezprostředně po závodech. Nebyly také dostatečně detailní v kresbě. Skončilo již hledání výsledné podoby mapy pro orientační běh?

I v době, kdy už se pro OB dělaly mapy speciální, kdy už se vojenské mapy vesměs nepoužívaly, byly stále problémy. Záměr zmapovat nějaký prostor musel schvalovat Vojenský zeměpisný ústav, jenž plánovaný rozsah často omezil, bylo kolem toho spousta papírování. Mapy se sice již nemusely vracet, ale stále na nich nesmělo být uvedeno, jaké se týkají lokality, musely mít krycí názvy apod. Cesta od vojenských map přes původně čtyřbarevné mapy v měřítcích 1 : 25 000 a 1 : 20 000 k nynějším mapám vícebarevným v měřítcích 1 : 15 000 a 1 : 10 000 (v případě parkových běhů i podrobnějším) byla poměrně dlouhá. Současné mapy jsou již skutečně velmi kvalitní a podrobné. „Může“ za to nejen technika (počítačové zpracování a používání GPS při mapování oproti původnímu kreslení pastelkami v lese do papírových podkladů) a pak každé barvy zvláště tuší na astralonové fólie a boje s tiskárnami o kvalitu soutisku, ale i podklady. Oproti dřívějším tzv. základním mapám jsou k dispozici letecké snímky atd. Myslím si ale, že na konečné nebudeme nikdy.

Podarilo se vám někdy v terénu ztratit?

Snad asi ne – to ovšem neznamená, že jsem neudělal někdy dost velkých chyb, které mne stály i pár desítek minut hledání.

Co vám orientační běh vlastně přináší?

Radost z pohybu na čerstvém vzduchu, spousta zážitků z krásné přírody, a to i takové, kam se normální smrteľník příliš nedostane. A taky spousta kamarádů.

Existuje ještě nějaké hobby, které vám vyplňuje relativně volný čas?

Mnoho času mi nezbyvá. A ten, který mám, mi teď vyplňují děti. Ale koncerty, zejména vážné hudby, si ujit nenechám, sem tam se najde čas i na divadlo... K saxofonu, na který jsem hrál dlouhá léta, se teď dostanu skutečně velmi zřídka, i když návrat k němu patří k mým častým předsevzetím...

Jaký závod vás čeká v nejbližším období?

Právě začala jarní sezóna (22. 3.) dlouhodobých soutěží, které pokračují až do léta, některé i na podzim. Já osobně mám ovšem nyní plnou hlavu závodu kategorie B, jenž pořádáme na přelomu května a června 2003 v okolí Helfštyna. Očekáváme kolem tisíce startujících, takže příprava se nedá nikde podceňovat. Na mne navíc „padla“ funkce hlavního rozhodčího...

Za rozhovor poděkovala

M. Hronová, foto z archivu Ing. J. Jirky

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

8. DUBNA

Mgr. J. Kühn (PřF UP Olomouc): Spektra DR1-monooidů. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. Posluchárna č. 301, Olomouc-Hejčín, Tomkova 40, od 13 hod.

Prof. I. Rachůnková, DrSc. (PřF UP Olomouc): Singulární Dirichletova úloha pro rovnici 2. řádu s impulzy. Seminář z diferenciálních rovnic. Posluchárna č. 202, Olomouc-Hejčín, Tomkova 40, 13.30 hod.

Prof. L. Kropáček (Filozofická fakulta UK Praha): Historie a současnost islámu. Přednáška předního českého odborníka na islám. Velký sál archiepiskupské kurie, Biskupské nám. 2, 2. patro, 17. hod. Pořádá Moravskoslezská křesťanská akademie Olomouc.

Mňága a Žďorp – Best of. Na koncertu zazní většina oblíbených hitů i nové písničky lidra skupiny P. Fialy. U-klub, 20 hod.

9. DUBNA

Doc. I. Barteček, CSc., (FF UP Olomouc): Komise pro dějiny krajanů – Čechů v zahraničí. Zasedání, Katedra historie FF UP, 10–16 hod.

J. Nauš, M. Špundová: Critical analysis of some established theories of chlorophyll fluorescence in vivo. Seminář, učebna FXIII – Katedra experimentální fyziky PřF UP, tř. Svobody 26, 14 hod. Jednací jazyk – angličtina.

Ing. F. Procházka (EkoAgency KOPR): Botanika jako dobrodružství poznání: o některých tradovaných omylech ve výzkumu květeny ČR. Přednáška, PřF UP, ul. Šlechtitelů 11, velký přednáškový sál (č. 501), od 16.30 hod.

Z. Navarová d. t. & KOA. Vynikající zpěvačka a autorka představí aktuální CD Barvy všechny. U-klub, 20 hod.

10. DUBNA

Visací zámek. Punková legendární kapela bude se svými fanoušky slavit 20 let hraní na českých pódiích. U-klub, 19.30 hod.

-red-